

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

178

Vragen van het lid **Beckerman** (SP) aan de Minister van Klimaat en Groene Groei en de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over *het bericht «Staatstoezicht op de Mijnen: kans op sinkholes bij afsluiten zoutcavernes Oost-Groningen. «Klinkt als een echo van het aardbevingsdossier»»* (ingezonden 19 september 2024).

Antwoord van Minister **Hermans** (Klimaat en Groene Groei) (ontvangen 7 oktober 2024).

Vraag 1

Bent u op de hoogte van de zorgen van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) over de veiligheid van de afsluiting van de zoutputten van Nobian, zoals beschreven in de Expertmeeting zoutwinning Groningen bij de provinciale staten op 4 september 2024?^{1 2}

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Kunt u bevestigen dat volgens het SodM het door voortschrijdend inzicht niet langer vanzelfsprekend is dat de zeer grote cavernes, zoals die in Zuidwending en Heiligerlee/Westerlee, veilig kunnen worden afgesloten? Zo ja, welke implicaties heeft dit voor het vergunningenbeleid met betrekking tot toekomstige zoutwinning?

Antwoord 2

Het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) heeft op 19 september een brief gestuurd aan de provinciale staten Groningen, naar aanleiding van de expertmeeting zoutwinning van 4 september. In deze brief geeft SodM aan dat het door nieuwe kennis en voortschrijdend inzicht niet meer zo vanzelfsprekend is als eerder gedacht dat de zeer grote cavernes veilig afgesloten kunnen worden. Dit inzicht komt voort uit het onderzoeksproject KEM-17; een onderzoek binnen het Kennisprogramma Effecten Mijnbouw dat door SodM is begeleid en in 2018 werd opgeleverd. Daarop is aan de vergunninghouders

¹ Kunnen de zoutcavernes in Groningen veilig worden afgesloten? | Nieuwsbericht | Staatstoezicht op de Mijnen (sodm.nl)

² Staatstoezicht op de Mijnen: kans op sinkholes bij afsluiten zoutcavernes Oost-Groningen. «Klinkt als een echo van het aardbevingsdossier» – Dagblad van het Noorden (dvhn.nl)

gevraagd om in nieuwe winningsplannen specifieke aandacht te besteden aan het afsluiten van de cavernes. Nobian heeft recent hiervoor een zeer groot onderzoek laten uitvoeren door internationale wetenschappers, het Cavern Closure Consortium. Dit onderzoek is ingediend, tezamen met een nieuw winningsplan, dat op dit moment bij SodM ligt ter advisering. Dit advies is er nog niet. Ik kan dan ook niet op de resultaten vooruitlopen.

Vraag 3

Hoe beoordeelt u de risico's die door het SodM worden geschetst, zoals de kans op instabiliteit, scheurvorming, of zelfs het ontstaan van sinkholes, na de afsluiting van de zoutputten?

Antwoord 3

Ik stem alleen in met zoutwinning als de activiteit veilig en verantwoord kan. Het veilig kunnen afsluiten van cavernes maakt hier onderdeel van uit. Onderdeel van de veiligheid is de kans op scheurvorming na het afsluiten van de cavernes. Deze scheurvorming kan in een zeer extreem geval leiden tot instabiliteit van de caveerne en instabiliteit kan in het uiterste geval leiden tot een sinkhole. De kans hierop is echter zeer klein en wordt ondervangen door maatregelen. Nobian heeft een microseismisch netwerk in en rondom het caverneveld staan zodat opvallend gedrag, en een mogelijke trend daarin, opgepikt kunnen worden. Dit helpt met het vroegtijdig signaleren van een instabiliteit. De metingen worden gedeeld met SodM, die toezicht houdt op de veiligheid van de cavernes. In dat kader heeft SodM Nobian gevraagd om onderzoek uit te voeren naar het afsluiten van cavernes. Dit internationale onderzoek, door het Cavern Closure Consortium, is recent opgeleverd en wordt door SodM bestudeerd. Zoals aangegeven bij het antwoord op vraag 2 is het advies van SodM hierop er nu nog niet. Mijn uitgangspunt is en blijft dat zoutcavernes veilig en verantwoord moeten worden afgesloten zodat scheurvorming wordt voorkomen.

Vraag 4

Acht u het wenselijk dat een onafhankelijke partij nader onderzoek doet op het onderzoek van Nobian naar de veiligheid van de afsluiting van deze cavernes? Bent u bereid hier opdracht toe te geven?

Antwoord 4

Binnen het onafhankelijke kennisprogramma effecten mijnbouw is onderzoek uitgevoerd in 2018 naar het afsluiten van cavernes. Bij het nieuwe winningsplan van Nobian zit een internationaal onderzoek, uitgevoerd door het Cavern Closure Consortium, dat Nobian heeft laten uitvoeren naar het afsluiten van cavernes. Dit onderzoek wordt momenteel bestudeerd door SodM. Als hieruit blijkt dat nieuw onderzoek nodig is, dan kan dit uitgezet worden binnen het onafhankelijke kennisprogramma effecten mijnbouw.

Vraag 5

In hoeverre acht u de vergelijking van het SodM-dossier met het aardbevingsdossier terecht, waarin jarenlang tegenstrijdige informatie werd verstrekt aan de bewoners en de overheid? Wat doet u om te voorkomen dat een vergelijkbare situatie ontstaat bij de zoutwinning?

Antwoord 5

Het kabinet heeft lessen geleerd van de ervaringen met het Groningenveld, onder meer wat betreft het verstrekken van informatie aan bewoners. Ik betrek bewoners ook bij besluitvorming en neem zorgen serieus. Zo zijn er zorgen over bodemdaling en de vergoeding van eventuele schade. De Commissie Mijnbouwschade neemt hiervoor sinds 1 november 2021 ook schademeldingen mee in het zoutwinningsgebied. Indien het een schade binnen het effectgebied van het Groningenveld betreft, zal allereerst de IMG de schade beoordelen tenzij de melder gebruikt maakt van een regeling. Als het gaat om het afsluiten van cavernes zal duidelijk moeten zijn dat dit op een veilige en verantwoorde manier kan. Onderzoeken naar het verlaten van cavernes worden openbaar gemaakt, zoals het rapport (KEM-17) en brieven tussen SodM en Nobian. Vergunningen voor nieuwe cavernes worden alleen verleend als het duidelijk is dat de cavernes ook veilig kunnen worden verlaten.

Vraag 6

Welke maatregelen zijn er op dit moment beschikbaar om het risico van lekkend pekewater als gevolg van opwarming van het water in de cavernes na afsluiting te minimaliseren, en is dit reeds onderdeel van het onderzoek dat Nobian verplicht is te doen?

Antwoord 6

Voordat cavernes mogen worden afgesloten zal de druk in de caveerne na de productiefase over langere tijd worden gemonitord. Tijdens deze fase kan de druk in de caveerne oplopen. Als de druk te hoog oploopt dan zal deze worden verminderd door pekewater uit de caveerne te laten stromen. Dit heeft bodemdaling aan het oppervlak als gevolg. Tijdens deze periode na de productiefase zal Nobian het gedrag van de cavernes, de pekewater en haar drukopbouw monitoren. Naast het modelleren van verwacht gedrag in onderzoeken is het belangrijk dat er beter inzicht komt op het drukverloop in een caveerne na de productiefase. Pas als een caveerne voldoende veilig wordt geacht zal deze daadwerkelijk worden afgesloten.

Vraag 7

Kunt u toelichten hoe de veiligheid van de inwoners van Groningen gewaarborgd wordt bij de voortzetting van de zoutwinning en wat de criteria zijn op basis waarvan de overheid besluit in te grijpen, zoals door het stilleggen van de zoutwinning?

Antwoord 7

De winning van zout mag alleen plaatsvinden als dit veilig en verantwoord is. Het veilig kunnen afsluiten van cavernes maakt hier onderdeel van uit. De winningsplannen over voortzetting van de winning uit de grote cavernes van Nobian in Groningen worden op dit moment beoordeeld door SodM. Veiligheid is hierbij een belangrijk uitgangspunt. Nobian moet aantonen hoe de veiligheid tijdens en na winning geborgd is en dat de nadelige effecten van verdere bodemdaling voldoende gemitigeerd kunnen worden. Als blijkt dat de cavernes bij voortdurende winning niet meer veilig genoeg zijn, dan is stoppen met winning een mogelijkheid. Daarnaast kan een caveerne (deels) opgevuld worden om instabiliteit te voorkomen. Signalen hiervoor kunnen tijdig waargenomen worden door het microseismisch netwerk.

Vraag 8

Bent u bereid om in samenwerking met de provincie Groningen aanvullende maatregelen te overwegen om zowel de veiligheid als de economische belangen in de regio te waarborgen, zolang er geen volledige zekerheid is over de gevolgen van de zoutwinning op lange termijn?

Antwoord 8

De provincie Groningen en de gemeenten worden om advies gevraagd in de besluitvorming over de winningsplannen. Ik neem deze adviezen, tezamen met de adviezen van mijn wettelijk adviseurs (TNO, SodM als toezichthouder op de veiligheid), mee in mijn brede overweging voor de besluitvorming. Hierbij is het uitgangspunt dat de winning van zout, inclusief het verlaten van de cavernes, alleen kan plaatsvinden als deze veilig en verantwoord is. Als uit onderzoek volgt dat aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn voor de veiligheid dan zal ik deze overnemen.

Vraag 9

Welke stappen onderneemt de Rijksoverheid op dit moment om de inwoners van Groningen, die mogelijk schade ondervinden van de zoutwinning, tijdig en volledig te compenseren? Bent u bereid om de compensatie van deze inwoners verder te vereenvoudigen en versnellen?

Antwoord 9

De Commissie Mijnbouwschade (CM) behandelt sinds 2021 ook schade die door zoutwinning kan zijn ontstaan. Eigenaren van gebouwen met mogelijke schade door bodembeweging als gevolg van zoutwinning kunnen zich melden bij de Commissie Mijnbouwschade. Om het makkelijker te maken voor de schademelder, neemt de commissie in de praktijk de bewijslast van de melder over. Het advies dat de commissie uitbrengt is bindend voor de

mijnbouwonderneming. Als de Commissie Mijnbouwschade beoordeelt dat de schade door mijnbouw komt, dan is de mijnbouwonderneming verplicht om deze schade te vergoeden. Als het, ondanks gedegen onderzoek, onduidelijk is wat de oorzaak van de schade is, dan oordeelt de Commissie Mijnbouwschade dat daarmee voldoende aannemelijk is gemaakt dat de bodembeweging als gevolg van mijnbouw een rol heeft gespeeld bij de schade.

De betreffende zoutwinningslocatie ligt echter in het gebied waar het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG) schade afhandelt als gevolg van de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslagen bij Norg en Grijskerk. Over de afhandeling van schade die kan zijn ontstaan door (een combinatie van) mijnbouwactiviteiten binnen het effectgebied van het IMG hebben het IMG en de CM afspraken gemaakt, om de schadeafhandeling voor bewoners te vereenvoudigen. Dat houdt in dat bewoners binnen het effectgebied van de gaswinning zich kunnen melden bij het IMG. De bewoner kan bij het IMG nu kiezen voor daadwerkelijk herstel of de verhoogde vaste vergoeding, waarbij er niet meer naar de oorzaak van de schade wordt gekeken bij schade die naar zijn aard mijnbouwschade kan zijn. Alleen als door het IMG in het kader van een maatwerkbeoordeling geconstateerd wordt dat de schade niet is veroorzaakt door het Groningenveld of de gasopslagen Norg of Grijskerk, maar mogelijk wel door andere mijnbouwactiviteiten, dan wordt de schade melding in de huidige situatie indien gewenst door het IMG overgedragen aan de Commissie Mijnbouwschade. Dit komt in de praktijk tot op heden echter weinig voor.

Daarnaast werken de Commissie Mijnbouwschade en het IMG, mede naar aanleiding van de motie van het lid Segers c.s. (Kamerstuk 33 529, nr. 1018), aan een verdere intensivering van deze samenwerking. Zo laten zij gezamenlijk onderzoek uitvoeren naar gestapelde effecten van mijnbouw en werken zij aan de implementatie van een één loket-werkwijze, zodat bewoners bij wie er sprake kan zijn van samenloop zoveel als mogelijk via één loket geholpen worden. De beide organisaties behouden daarbij hun bestaande bevoegdheden maar werken samen door een integrale beoordeling van de schade te doen. Naar verwachting is deze verbetering in het proces in het eerste kwartaal 2025 geïmplementeerd.

Vraag 10

Bent u bereid, mocht de veiligheid van de cavernes niet gegarandeerd kunnen worden, een heroverweging te maken van het beleid omtrent verdere zoutwinning door Nobian in Groningen?

Antwoord 10

Mijn uitgangspunt voor besluitvorming over mijnbouw is de Mijnbouwwet. In het kader van de Mijnbouwwet maak ik een brede afweging over de voorgenomen zoutwinning als een winningsplan is ingediend. Als de veiligheid van een caveerne niet aannemelijk kan worden gemaakt, neem ik maatregelen voor deze caveerne. Daarnaast neem ik nieuwe inzichten mee om mijn beleid aan te passen mocht dit nodig zijn. Het kabinet stemt alleen in met zoutwinning als de activiteit veilig en verantwoord kan.